

ЗВІТ

за результатами моніторингового дослідження
обласних політик і програм з питань соціального захисту населення,
зокрема внутрішньо переміщених осіб

Слов'янська міська територіальна громада
Донецька область

2024

Зміст

Терміни та скорочення.....	2
Вступ.....	2
Методологія дослідження.....	3
Результати огляду місцевих політик і програм у сфері соціального захисту.....	5
<i>Інформація щодо аналізу відкритих джерел.....</i>	<i>5</i>
<i>Підсумкова таблиця щодо аналізу відкритих джерел.....</i>	<i>6</i>
<i>Інформація про чинні програми місцевого рівня у напрямі соціальної підтримки і захисту населення.....</i>	<i>7</i>
<i>Підсумкова таблиця щодо проаналізованих місцевих нормативно-правових актів.....</i>	<i>8</i>
<i>Підсумкова таблиця щодо включення до програм і місцевих нормативно-правових актів ВПО, врахування їхніх потреб та інтересів.....</i>	<i>8</i>
<i>Аналіз наявних програм на предмет включення до них ВПО, дотримання їхніх прав, врахування потреб та інтересів.....</i>	<i>9</i>
Висновки за результатами проведеного аналізу місцевих політик і програм у сфері соціального захисту.....	11
Рекомендації.....	11

Терміни та скорочення

- ВПО — внутрішньо переміщені особи
- НПА — нормативно-правовий акт
- МТГ — міська територіальна громада
- ОМС — органи місцевого самоврядування
- МВА — міська військова адміністрація

Вступ

Війна Російської Федерації проти України зумовлює значне збільшення кількості людей та сімей, які опинились у складних життєвих обставинах. Багато українців змушені залишити місця постійного проживання і переселитись до інших регіонів країни. Тому виникає необхідність надання додаткових соціальних гарантій ВПО, зокрема в частині поліпшення їхнього фінансово-матеріального стану, забезпечення їхніх потреб у соціальному обслуговуванні та психологічній підтримці.

З огляду на невизначеність тривалості війни, виклики воєнного стану, необхідні нові підходи у наданні допомоги жителям Донецької області. ОМС та органи виконавчої влади можуть розробляти і затверджувати місцеві цільові програми, спрямовані на розв'язання найактуальніших проблем територіальної громади, зокрема на підтримку та посилення соціального захисту окремих категорій громадян.

Команда благодійної організації «Благодійний фонд “Стабілізуєш Суппорт Сервісез”» у межах проєкту «Підтримка спроможності системи соціального захисту населення щодо реєстрації внутрішньо переміщених осіб», який реалізується за підтримки Агентства ООН у справах біженців в Україні, спільно з Радою з питань ВПО при Слов'янській МВА провели дослідження місцевих програм і політик у сфері захисту прав та інтересів ВПО, а також інших людей, які постраждали внаслідок війни, у Слов'янській громаді.

В умовах воєнного стану в місті здійснюються всі можливі заходи щодо соціального захисту населення, зокрема ВПО. Внаслідок активних бойових дій за межі Слов'янська виїхали понад 61 000 його жителів. Деякі поїхали за кордон, деякі обрали місцем проживання більш безпечні області України.

Слов'янська МТГ надала прихисток жителям Донецької (зокрема Краматорського району), Луганської, Харківської областей. Найбільше до Слов'янська перемістилося жителів Краматорського району (внаслідок бойових дій на його території).

Станом на 01.05.2024, згідно з інформацією у Єдиній інформаційній базі даних про ВПО, на території Слов'янської МТГ зареєстровані 41 965 ВПО, зокрема після 24.02.2022 — 5693 ВПО. Серед них — 1113 дітей, 2236 людей працездатного віку, 235 безробітних людей, 2236 пенсіонерів, 12 багатодітних родин, 395 людей з інвалідністю.

Значна кількість ВПО, які прибувають до міста, потребують матеріальної, соціальної та інших видів допомоги. Зокрема, ВПО стикаються з проблемами розміщення, забезпечення належних умов проживання, працевлаштування тощо. Тому виникає необхідність надання додаткових соціальних гарантій ВПО у частині забезпечення їхніх потреб у соціальному захисті та психологічній підтримці.

Методологія дослідження

Мета дослідження

Оцінка наявності, доступності та впливу місцевих програм і політик у сфері соціального захисту ВПО, а саме виявлення сильних сторін, слабких місць, можливостей для поліпшення якості надання соціальної підтримки ВПО на місцевому рівні, подолання викликів, спричинених внутрішнім переміщенням.

Дослідження прагне надати рекомендації щодо оптимізації ресурсів, підвищення доступності та ефективності послуг, а також забезпечення справедливого, інклюзивного підходу з урахуванням життєвих обставин до задоволення потреб ВПО. Це сприятиме їхній соціальній адаптації та інтеграції, покращенню якості їхнього життя.

Об'єкт дослідження

Місцеві політики та програми у сфері соціального захисту, спрямовані на ВПО, з акцентом на аналіз механізмів урахування та дотримання їхніх прав і законних інтересів.

Предмет дослідження

- Чинні місцеві цільові програми, спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, місцеві цільові програми підтримки ВПО.
- Проекти програм, планів заходів, спрямованих на соціальну підтримку населення, зокрема ВПО.
- Чинні місцеві НПА (рішення, розпорядження тощо), спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, надання додаткових гарантій та пільг.

- Чинні місцеві НПА (рішення, розпорядження тощо), спрямовані на соціальний захист, адаптацію та інтеграцію ВПО, надання додаткових гарантій та пільг.
- Звіти з виконання обласних програм/заходів, спрямованих на соціальну підтримку населення та ВПО.
- Інші місцеві акти і документи (та їх проєкти), що прямо чи опосередковано спрямовані на захист прав та інтересів, підтримку ВПО.

Завдання дослідження

- Проаналізувати місцеві цільові програми, спрямовані на соціальну підтримку та захист населення, зокрема щодо включення до них ВПО і врахування їхніх потреб.
- Проаналізувати місцеві цільові програми (проєкти програм, заходів) підтримки ВПО, зокрема щодо дотримання їхніх прав і законних інтересів.
- Визначити, чи забезпечується виконання заходів місцевих цільових програм, спрямованих на підтримку ВПО, відповідними фінансовими та організаційними ресурсами.
- Проаналізувати місцеві НПА, спрямовані на соціальний захист населення, надання додаткових соціальних гарантій та пільг, зокрема щодо включення до них ВПО, врахування їхніх потреб.
- Проаналізувати місцеві НПА, спрямовані на соціальний захист, адаптацію та інтеграцію ВПО, зокрема щодо дотримання їхніх прав і законних інтересів.
- Виявити у цільових програмах та НПА певні недоліки у дотриманні прав ВПО, врахуванні їхніх потреб і законних інтересів.
- Визначити потреби у внесенні змін до цільових програм та НПА з метою включення до них ВПО, врахування їхніх потреб і законних інтересів.
- Напрацювати відповідні рекомендації для органів виконавчої влади та ОМС щодо внесення змін і доповнень до чинних місцевих програм та НПА, розроблення нових для подальшого їх використання Радою з питань ВПО під час проведення адвокаційних кампаній.

Методи дослідження

- Збір первинних даних шляхом аналізу відкритих джерел та/або подання офіційних запитів до відповідних установ.

- Критичний аналіз і синтез: оброблення та аналіз зібраної інформації з метою ідентифікації ключових аспектів, проблем, прогалин у програмах і політиках соціального захисту ВПО.
- Верифікація результатів шляхом бесід із відповідними службовцями (організація зустрічей або телефонних дзвінків з представниками органів влади та інституцій соціального захисту).
- Підготовка рекомендацій, спрямованих на покращення наявних програм і політик у сфері соціального захисту ВПО.

Результати огляду місцевих політик і програм у сфері соціального захисту

Інформація щодо аналізу відкритих джерел

[Офіційний сайт](#) Слов'янської міської військової адміністрації містить інформацію про останні новини життя міста та громади, телефони гарячої лінії, вкладки з переліком розпоряджень міського голови, рішень сесій міської ради та рішень виконавчого комітету міської ради (з розбивкою за роками, з можливістю завантаження та перегляду). Але цей сайт має низький рівень необхідної інформації про програми та інші НПА, спрямовані на соціальну підтримку населення. Окрема вкладка «ВПО» відсутня.

Знайти дані для ВПО можливо тільки скориставшись функцією пошуку. Це, зокрема, така інформація:

- [Алгоритм продовження виплат на проживання для ВПО з 1 березня за заявою.](#)
- [Роз'яснення щодо надання одноразової матеріальної допомоги](#) малозабезпеченим ВПО, які проживають у Слов'янській громаді та потребують хірургічного втручання або довготривалого лікування.
- [Компенсація роботодавцям](#) за працевлаштування ВПО.
- [Безкоштовне житло](#) для сімей зі статусом ВПО.
- [Уся корисна інформація для ВПО — в одному місці!](#) Про розроблення та впровадження чат-боту у телеграмі «Єдине вікно: помічник ВПО».

Інформація про програми соціального захисту, НПА, що надають додаткові гарантії та пільги населенню і ВПО, відсутня.

Підсумкова таблиця щодо аналізу відкритих джерел

Область / населений пункт, громада	Назва місцевого органу влади або інституції соціального захисту населення, посилання на сайт	Чи є на сайті окремий розділ щодо ВПО (так/ні)	Чи є на сайті окремий розділ щодо програм соціального захисту		Чи є на сайті окремий розділ щодо НПА, які надають додаткові гарантії / пільги		Доступність інформації щодо програм соціального захисту населення та ВПО		Доступність інформації щодо НПА, які надають додаткові гарантії / пільги населенню та ВПО	
			Населення (так/ні)	ВПО (так/ні)	Населення (так/ні)	ВПО (так/ні)	Легко, середня / висока складність, інформація недоступна	Можливо заважати (так/ні)	Легко, середня / висока складність, інформація недоступна	Можливо заважати (так/ні)
Донецька обл., Слов'янська МТГ	Слов'янська міська військова адміністрація slv.gov.ua	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Інформація недоступна	Ні	Інформація недоступна	Ні

Інформація про чинні програми місцевого рівня у напрямі соціальної підтримки і захисту населення

У Слов'янській міській територіально громаді діють наступні програми, які містять заходи щодо підтримки ВПО.

Комплексна програма соціальної підтримки, адаптації та інтеграції внутрішньо переміщених осіб в Слов'янську міську територіальну громаду на 2023–2025 роки (затверджена Розпорядженням начальника Слов'янської міської військової адміністрації від 12.10.2023 № 1732).

Мета Програми: зниження впливу негативних наслідків внутрішнього переміщення, зумовленого збройною агресією проти України; сприяння в адаптації та подальшій інтеграції ВПО шляхом усунення перешкод у реалізації їхніх прав та основоположних свобод, забезпечення доступу до адміністративних, соціальних та інших послуг, а також створення умов для розвитку потенціалу ВПО у Слов'янській громаді.

Фінансове забезпечення заходів Програми відбувається за рахунок коштів державного та обласного бюджетів, а також бюджету Слов'янської МТГ та інших джерел, які не заборонені чинним законодавством України. Конкретні обсяги фінансування встановлюються відповідними бюджетами у межах їхніх реальних можливостей.

Програма соціального захисту деяких категорій мешканців на території Слов'янської міської ради на 2020–2024 роки в межах власних повноважень (затверджена Рішенням Слов'янської міської ради від 20.12.2019 № 11-LXXVI-7).

Мета Програми: вирішення проблем підвищення рівня та якості життя, посилення соціального захисту окремих категорій жителів Слов'янська, надання їм допомоги, забезпечення додатковими гарантіями.

Програма спрямована на реалізацію конституційних прав на соціальний захист, формування у місті системи надання матеріальної допомоги та додаткових пільг на оплату комунальних послуг деяким категоріям населення, зокрема людям, що потребують додаткової уваги та підтримки, перебувають у складних життєвих обставинах, наслідки яких не можуть подолати самотійно, та які звернулись за допомогою до ОМС.

Конкретні обсяги фінансування заходів Програми встановлюються відповідними бюджетами. Обсяг коштів, що пропонується залучити, становить 26 064 100,00 грн з місцевого бюджету.

Виконання Програми дасть змогу забезпечити стабілізацію рівня життя малозабезпечених верств населення, вирішення соціальних проблем людей з-поміж пільгових категорій Слов'янська.

**Підсумкова таблиця щодо проаналізованих місцевих
нормативно-правових актів**

<i>Область / населений пункт, громада</i>	<i>Всього НПА (зокрема проєктів НПА)</i>		<i>З них за тематикою</i>				
	<i>Регіональні, місцеві програми</i>	<i>Місцеві НПА щодо надання додаткових пільг, соціальних гарантій тощо</i>	<i>Програми щодо підтримки населення</i>	<i>Програми щодо підтримки ВПО</i>	<i>НПА, спрямовані на додаткову підтримку населення</i>	<i>НПА, спрямовані на додаткову підтримку ВПО</i>	<i>Проєкти НПА щодо підтримки ВПО</i>
Донецька обл., Слов'янська МТГ	2	0	1	1	0	0	0

Підсумкова таблиця щодо включення до програм ВПО, врахування їхніх потреб та інтересів

<i>Область / населений пункт, громада</i>	<i>Програми та НПА щодо підтримки населення</i>			<i>Програми (зокрема проєкти) та НПА щодо підтримки ВПО</i>	
	<i>Всього</i>	<i>З них містять заходи та положення щодо підтримки ВПО</i>	<i>з них потребують внесення змін або доповнень</i>	<i>Всього</i>	<i>з них потребують внесення змін або доповнень</i>
Донецька обл., Слов'янська МТГ	2	1	1	0	0

***Аналіз наявних програм на предмет включення до них ВПО,
дотримання їхніх прав, врахування потреб та інтересів***

Програма соціального захисту деяких категорій мешканців на території Слов'янської міської ради на 2020–2024 роки в межах власних повноважень (затверджена Рішенням Слов'янської міської ради від 20.12.2019 № 11-LXXVI-7) розроблена на виконання ст. 91 Бюджетного кодексу України відповідно до ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні».

Виконання Програми дозволить:

- Надати матеріальну підтримку незахищеним верствам населення, тяжкохворим та онкохворим, сім'ям, у яких народилася трійня, людям, які досягли 100-річного віку, людям, які постраждали від аварії на ЧАЕС, та іншим.
- Забезпечити надання компенсаційних виплат за пільговий проїзд авто-, електро- та залізничним транспортом окремим категоріям громадян.
- Забезпечити компенсацією вартості проїзду один раз на рік людей, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС.
- Забезпечити пільгами на послуги зв'язку людей, які мають право на таку пільгу, почесних громадян міста, людей з інвалідністю I та II груп по зору.
- Забезпечити санаторно-курортним лікуванням ветеранок і ветеранів війни.
- Забезпечити передплатою періодичних видань ветеранок і ветеранів війни та праці, людей з інвалідністю та інших мало захищених верств населення.
- Забезпечити іншими пільгами, компенсаціями та матеріальним забезпеченням тощо.

Але у цій Програмі не зазначено, що вищезазначені допомоги та виплати можуть отримати саме ВПО. Програма містить заходи, спрямовані на підтримку інших вразливих категорій населення.

Комплексна програма соціальної підтримки, адаптації та інтеграції внутрішньо переміщених осіб в Слов'янську міську територіальну громаду на 2023–2025 роки (затверджена Розпорядженням начальника Слов'янської міської військової адміністрації від 12.10.2023 № 1732) об'єднує завдання і заходи, виконання яких дасть змогу зменшити соціальну напругу серед ВПО, підвищить якість їхнього життя шляхом зміцнення їхньої спроможностей та соціальної стійкості, забезпечення реалізації основоположних прав і свобод. Це, зокрема:

- Задоволення як економічних, так і культурних та соціальних потреб ВПО.
- Забезпечення права на житло, охорону здоров'я, соціальний захист, зайнятість, освіту, доступ до інформації тощо.
- Розширення можливостей працевлаштування ВПО та підвищення їхнього професійного рівня.
- Створення сприятливих умов для проживання та навчання дітей ВПО.
- Підвищення активної ролі ВПО у житті територіальних громад.

Згідно зі Звітом про діяльність Слов'янської МВА щодо задоволення потреб ВПО у 2024 році, на виконання зазначеної Програми для підтримки ВПО, які опинилися у складних життєвих обставинах та постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, протягом I півріччя 2023 року допомогу на проживання нараховано 5540 отримувачам на загальну суму 62 000 000,00 грн.

З метою забезпечення виконання державних гарантій щодо соціального захисту ВПО, які проживають на території Слов'янської МТГ, Управління соціального захисту населення здійснює призначення понад десяти видів державних допомог.

Для надання невідкладної підтримки людям, які перемістилися до інших областей України, обрано нову інноваційну форму — створення гуманітарних штабів (центрів, хабів). Слов'янська МТГ бере участь у роботі гуманітарних штабів.

Психологи Слов'янського міського центру соціальних служб надали 232 консультації для стабілізації психологічного стану ВПО та зниження рівня стресу, викликаного бойовими діями. З метою надання благодійної допомоги ВПО управління та відділи Слов'янської МВА співпрацюють з гуманітарними міжнародними організаціями та фондами, що дозволяє забезпечувати першочергові потреби ВПО.

Завдяки злагодженій роботі всіх служб та організацій Слов'янської міської територіальної громади ВПО забезпечуються всебічною допомогою.

Висновки за результатами проведеного аналізу місцевих політик і програм у сфері соціального захисту

Проаналізувавши Комплексну програму соціальної підтримки, адаптації та інтеграції внутрішньо переміщених осіб в Слов'янську міську територіальну громаду на 2023–2025 роки та ознайомившись зі Звітом виконання заходів, передбачених зазначеною Програмою, можна дійти висновку, що загалом у громаді приділяється ретельна увага дотриманню прав, врахуванню потреб і законних інтересів ВПО.

Але Програма соціального захисту деяких категорій мешканців на території Слов'янської міської ради на 2020–2024 роки потребує уточнень і внесення змін.

Численні проблеми переселенців частково вирішуються з допомогою місцевої влади, громадських організацій, волонтерів, міжнародних організацій.

Рекомендації

1. Для покращення отримання інформації про послуги, пільги, допомоги ВПО додати розділ «ВПО» на сайт Слов'янської МВА, доповнити його окремим підрозділом з посиланням на чинні місцеві програми для ВПО.
2. Внести зміни до відповідних міських цільових програм, а також до міських НПА, які визначають порядок надання послуг, пільг, допомог, компенсацій окремим категоріям населення.
3. Розглянути питання щодо повного або частково звільнення ВПО від сплати адміністративних послуг за виготовлення паспортів. Адже багато хто втрачає документи під час евакуації та не має фінансової можливості відновити їх. Зменшення або звільнення від сплати не призведе до значних фінансових втрат громади, але продемонструє повне розуміння громадою ситуації, її залученість до процесу вирішення проблем ВПО, особливо новоприбулих.
4. Долучати до розроблення та погодження проєктів місцевих програм або інших НПА представників з числа членів Ради з питань ВПО при Слов'янській МВА.
5. Працювати над пошуком додаткових джерел фінансування програм, які забезпечують соціальні та житлові гарантії ВПО.

Чинна редакція заходу програми / положення НПА	Запропонована редакція заходу програми / положення НПА	Результат запропонованих змін та/або доповнень
Програма соціального захисту деяких категорій мешканців на території Слов'янської міської ради на 2020–2024 роки в межах власних повноважень (затверджена Рішенням Слов'янської міської ради від 20.12.2019 № 11-LXXVI-7)		
П. 21. Забезпечити надання одноразової матеріальної допомоги родині, в якій народилася трійня, які зареєстровані і мешкають на території Слов'янської міської ради.	П. 21. Забезпечити надання одноразової матеріальної допомоги родині, в якій народилася трійня, які зареєстровані і мешкають на території Слов'янської міської ради, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб.	П. 21. Забезпечити надання одноразової матеріальної допомоги родині, в якій народилася трійня, які зареєстровані і мешкають на території Слов'янської міської ради, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб.
П. 26. Надання матеріальної допомоги особам, позбавленим особистої свободи незаконними збройними формуваннями на тимчасово окупованих територіях України, у зв'язку з громадською або політичною діяльністю таких осіб та членів їх сімей.	П. 26. Надання матеріальної допомоги особам, позбавленим особистої свободи незаконними збройними формуваннями на тимчасово окупованих територіях України, у зв'язку з громадською або політичною діяльністю таких осіб та членів їх сімей, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб.	П. 26. Надання матеріальної допомоги особам, позбавленим особистої свободи незаконними збройними формуваннями на тимчасово окупованих територіях України, у зв'язку з громадською або політичною діяльністю таких осіб та членів їх сімей, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб.
П. 29. Надання разової грошової допомоги непрацюючим працездатним особам з числа онкохворих, яким не встановлено групу.	П. 29. Надання разової грошової допомоги непрацюючим працездатним особам з числа онкохворих, яким не встановлено групу, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб.	П. 29. Надання разової грошової допомоги непрацюючим працездатним особам з числа онкохворих, яким не встановлено групу, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб.

<p>П. 31. Забезпечити санаторно-курортним лікуванням ветеранів війни.</p>	<p>П. 31. Забезпечити санаторно-курортним лікуванням <i>ветеранок і</i> ветеранів війни, <i>зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб.</i></p>	<p>П. 31. Забезпечити санаторно-курортним лікуванням <i>ветеранок і</i> ветеранів війни, <i>зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб.</i></p>
<p>П. 36. Надати грошову допомогу малозабезпеченим сім'ям, самотнім пенсіонерам, особам з інвалідністю.</p>	<p>П. 36. Надати грошову допомогу малозабезпеченим сім'ям, самотнім пенсіонерам, <i>людям з інвалідністю, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб.</i></p>	<p>П. 36. Надати грошову допомогу малозабезпеченим сім'ям, самотнім пенсіонерам, <i>людям з інвалідністю, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб.</i></p>
<p>П. 39. Надання одноразової матеріальної допомоги громадянам, власникам квартир, будинків приватного сектору (індивідуальної забудови), які зруйновані внаслідок проведення антитерористичної операції.</p>	<p>П. 39. Надання одноразової матеріальної допомоги громадянам, <i>зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб</i>, власникам квартир, будинків приватного сектору (індивідуальної забудови), які зруйновані внаслідок проведення антитерористичної операції.</p>	<p>П. 39. Надання одноразової матеріальної допомоги громадянам, <i>зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб</i>, власникам квартир, будинків приватного сектору (індивідуальної забудови), які зруйновані внаслідок проведення антитерористичної операції.</p>

Дослідження провела Благодійна організація «Благодійний фонд «Стабілізуєшен Суппорт Сервісез»» у лютому – червні 2024 року за фінансування Агентства ООН у справах біженців в Україні (УВКБ ООН).

Зміст цієї публікації є виключно відповідальністю БО «БФ «ССС»» та не може використовуватися, щоб відобразити думку Агентства.

Підпишіться на наш фонд у соціальних мережах, щоби слідкувати за дослідженнями системи соціального захисту населення, отримувати новини щодо допомоги постраждалим людям в Україні та дізнаватися про актуальні зміни законодавства.

НАШ САЙТ:
<https://sss-ua.org>

ЕЛЕКТРОННА ПОШТА:
info@radnyk.org

FACEBOOK:
[@stabilizationsupportservices](https://www.facebook.com/stabilizationsupportservices)

INSTAGRAM:
[@stabilizationsupportservices](https://www.instagram.com/stabilizationsupportservices)

TELEGRAM:
[@SSS_Ukraine](https://www.t.me/SSS_Ukraine)

TWITTER:
[@SSS_Ukraine](https://www.twitter.com/SSS_Ukraine)